

regelen opfyldt. Men dette Forsøg er ikke og vil heller ikke blive gjort, fordi man i Mellemtiden fra alle Sider er bleven klar over, at dette Forsøg ikke skal gøres, at den Vej ikke skal befares. Der er ikke et Parti her, uden at det har udtalt sig for, at 170 Folketingsmænd ere for mange. (*Halsted: Jo, Socialdemokraterne!*) Socialdemokraterne have ikke udtalt sig saa stærkt derimod, men de have i Praksis erkendt, at Stemningen er imod 170 Folketingsmænd. Derfor ville de heller ikke gaa den Vej. Den Vej er altsaa faktisk spærret. Man har sagt, at den vilde man ikke gaa, fordi man betragtede det som uheldigt at faa saa mange Folketingsmænd, hvad det sikkert er. Folket vil ikke give sin Tilslutning til den bogstavelige Opfyldelse af den nuværende Grundlovs Regél. Tilbage bliver saa i Virkeligheden kun Forsøget paa at ændre Grundloven.

Det er uimodsigeligt, at vi i Virkeligheden kun have en af disse to Veje at gaa, det har det praktiske Liv vist os, og det kommer man ikke udenom, selv om man gør nok saa mange teoretiske Betragtninger gældende. Det praktiske Liv vil tvinge os ind paa en af de to Veje. Derfor behøver den højtærede Indenrigsminister ikke at tvivle om, at det Synspunkt, jeg har gjort gældende under Forhandlingerne, vil blive det sejrende. Og derfor skulde den højtærede Indenrigsminister ikke tale saa stærkt om at lægge Sten i Vejen og gaa imod hans Forslag. Jeg skal senere komme tilbage hertil og vise den højtærede Indenrigsminister, at det vilde være praktisk for ham at slaa ind paa den Vej, jeg har anvist ham.

Altsaa, den Vej, at ændre Grundloven, vil blive den praktiske, og her kommer jeg til at nævne Odense-Programmet, ikke for at rive den højtærede Minister det i Næsen, for jeg betragter det som en Sag mellem den højtærede Minister og hans Parti, hvorledes han vil stille sig til Programmet. Men jeg vil nævne Odense-Programmet, fordi man, da man udarbejdede det, meget tydeligt saa, at der kun var de to Veje at gaa, det samme, som vi for øvrigt tidligere samme Aar havde fastslaaet i vort Program, nemlig i Januar 1905. Altsaa, alle vare enige om, at en af disse to Veje maatte gaas. Naar derfor Ministeriet vilde tage praktisk paa Tingene, havde det nu kun Valget imellem enten at stille Forslag om 170 Folketingsmænd eller at stille Forslag om en Grundlovforandring. Spørgsmaalet var for Ministeriet: Enten — Eller, saaledes som ogsaa Odense-Progeammet

havde anvist. Ministeriet har sagt: Hverken — Eller, hverken det eller det. Man har villet vælge den tredje, i Virkeligheden fuldstændig afspærrede Vej. Det skal, som sagt, nok vise sig, at den Vej kommer man ikke frem ad. Den Vej, jeg har anvist, er et imødekommende Skridt overfor Ministeriet, og Ministeriet kunde ikke gøre noget klogere end at sige: Vel, lad os prøve at gaa den Vej, lad os prøve at forbinde en Grundlovændring med en midlertidig Ændring, lad os prøve, om det kan lykkes at føre det igennem. Det vilde efter mit Skøn være det forstandigste at gøre det i Stedet for at mene, at det, som jeg her har anvist, er Sten, som ere sankede op for at kastes imod Forslaget. Det vil ikke vare længe, før Ministeriet vil gøre den Erfaring, at med den Slags Indvendinger mod os komme de ikke vidt.

Saa har der i Debatten været talt adskilligt om de kongevalgte. Det ærede Medlem for Holbæk Amts 1ste Valgkreds (Rode) mente, at jeg havde sluttet mig til den konservative Opfattelse af denne Sag. Det har jeg ikke gjort, og jeg mener, ingen med Rette har kunnet faa det ud af min Tale, navnlig efter at have læst den igennem, thi det, jeg gjorde, var at stille begge Betragtninger op mod hinanden saa objektivt som muligt, den konservative Betragtning og den I. A. Hansenske Betragtning. Jeg lod tydeligt skimte igennem, at min Sympati var for den sidste, men sagde ogsaa, at det var ikke den Betragtning, der var gældende i 1866, hvad det upaatvivlelig heller ikke var, det maa vi erindre. Jeg sagde dernæst, at ingen af disse Betragtninger havde faaet Plads i Grundloven, man kunde strides frem og tilbage derom, anvende baade juridiske og andre Betragtninger paa Spørgsmaalet, man vilde ingen Løsning naa, den naas kun ad praktisk Vej. Jeg fandt det ikke praktisk, at man her, hvor der var Udsigt til, at Tingene kunne enes, og altsaa Udsigt til, hvad man kalder en Fredsopløsning, rejste Striden og vilde have en Kampafgørelse. Jeg anviste en Vej til at faa en fredelig Løsning af Spørgsmaalet. Den Vej lader man nu saa haant om, men det er dog muligt, at det alligevel vil være den, som vil vise sig at være den rette i Længden. Det skal jeg nu ikke opholde mig videre ved. Men naar det af den ærede Indenrigsminister blev sagt, at den Vej kunde jeg have anvist i Landstinget, den Gang jeg havde Spørgsmaalet fremme der, vil jeg svare ham med, at jeg fandt ikke, der var nogen Grund